

1-53.

~~1-13-13 dr. b.~~

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, másfél
íven. Előfizetési ár: egész évre 14 korona, fél-
évre 7 korona. Egyes szám ára 30 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium;
ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-érecöntőde, harangfelszerelés
és haranglábgyár

Bur villamos vasut-
órház megállóhely.

Budapest, VI., Frangepán-u.

1900. évi párisi világ-
kiállításon kitüntetve.

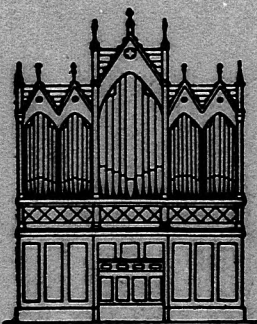
77. szám. (Saját házában)

Ajánlja legjobban berendezett harangöntődjét a nemes
egyházak részére. Harangokat bármily nagyságban
ujjonnan önt, régi, repedt, vagy nem összhangzó haran-
gokat a legmagasabb árban átveszi és átönti a leg-
szébb zengzetben, a legnömabó harangérecből, tiszta
csengő hanggal. Minden harang hangja előre hatá-
roztatik meg. — Különösen ajánlja a legjobbnak
bizonyult és a legkönnyebben kezelhető harangfelse-
reléseit, amelyek a torony falait nem rázzák, akár
kovácsolt-, akár öntöttvas szerkezettel. A legujabban
öntöttem a mattyi, a szentesi ref. öregtemplom haran-
gait; átszereltem és vasállványokra helyeztem a karai,
sussal, szentendrei, tiszadadal, zádorháza, orosháza,
apáthegyaljai, szellstei stb. egyházak harangjait, jelen-
leg öntöm a törökszentmiklósi ref. egyház 4 haran-
gát kb. 3400 kg., a klenóci ev. egyház nagyharangját
2400 kg., az olaszliszka egyházét 600 kg. súlyban.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál és kívánatra a
helyszínére saját költségen utazik.
Számos egyházi ellsmérés! Telefonszám: 174-16.

Ezen harangok 1913-ban a pusztaföldvári evang.
egyház részére készültek, méltóságos Balla Mi-
hály miniszteri tanácsos úr rendelésére.

RIEGER OTTÓ

gőzüzemre berendezett és a kir. udvar orgonagyára. — Hazánk legnagyobb
orgonájának, a király orgonájának (koronázási templom) alkotója.

BUDAPEST, X., Szigligeti-u. 29. * Császári és királyi
udvari szállító. —

A bécsi, párisi, pécsi stb. kiállításon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló
tisza légnyomású csőrendszerű (pneumatikus), tartós, nemes hangú orgonákat szállít.

40 év óta 2000-nél több orgonát szállított, közte a „KIRÁLY ORGONÁJÁT”,
amely mű ezidő szerint hazánk legnagyobb orgonája. 80 változatú villanyerőre berendezve.

Orgona javításokat és hangolásokat a legmérsékeltebb árban teljesít.
Orgona jókarban tartását elvállalja. Katalógussal, tervezetekkel és rajzokkal
kívánatra díjmentesen szolgál.

RIEGER orgonagyára 40 évi fennállás óta 2000 orgonát szállított.

KONFIRMÁCIÓRA ELŐKÉSZÍTŐ KÁTÉ

REFORMÁTUS NÖVENDEK SZÁMÁRA.

IRTA:

SZOBOSZLAI PAP ISTVÁN.

KÖZREBOCSÁTOTTA:

RÉVÉSZ BÁLINT.

ÁTDOLGOZTA:

S. SZABÓ JÓZSEF.

64. kiadás. — Ára 36 fillér.

A nagytiszteletű lelkész uraknak 10 százalékos engedményt és minden 10-re egy ingyen-

† † példányt adunk. † †

Kapható:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

protestáns irod. könyvkiadóhivatalában DEBRECEN.

Löfkovits Arthur

— oras, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u. —

Egyházi készletek, keresztlő edények, urasztali poharak, tányérok, kannák alkalmi ajándékok

nagy raktara.

A református egyházak szállítója.

Zsoltárok

és mindenféle

Imakönyvek

a legegyszerűbb kötésektől a legdíszesebb vászon-, bőr- és csontkötésekben nagyválasztékban, úgyszintén vallásos iratok a legolcsóbban kaphatók
:: Debreczen legrégibb könyvkereskedésében ::

CSÁTHY-nál

Debreczen, Piac-u. 8. sz.

Épen most jelent meg!

Dr. Lencz Géza: Beszédok és imák háborúi alkalmakra.

III. kötet. Füzve K 5.—, kötve K 6.50.

Kapható még néhány példány a II-ik kötetből. Kötve K 6.50.

Az I-ső kötet, amennyiben lesz elegendő jelentkező, 1916 február hó elején újra kinyomul. Ára füzve K 5.—, kötve K 6.50.

Nagy-Baltazár: Konfirmációi káté: „A mi hitünk“.

Ára darabonként K —.60.

Soós Károly búcsi lelkész 2-ik kötete: „Krisztus a mi életünk“. 30 közönséges egyházi beszéd. Füzve K 3.—, kötve K 5.—.

F. Varga Lajos: Imádságok templomi használatra háborús időben. (138 imádság.) Ára füzve K 4.—, kötve K 5.50.

Bodor János: Isten igéje a háborúban. Füzve K 3.—, kötve K 4.50.

Jánosi Zoltán: Jöjjön el a te országod. Füzve K 3.—, kötve K 5.—.

Szentkirályi Károly: Isten igéje a háborúban. Füzve K 5.30, kötve K 7.30.

Uray Sándor: Bibliai elmélkedések vallásos estélyekre. Füzve K 2.—, kötve K 3.—.

Szentkirályi Károly: 4 háborús kötete K —.80, 1.—, 2.— és 2.60.

Lukácsy Imre: Imé hamar eljövök. K 1.80.

Fülöp József: Isten igéje a világháborúban. K 3.50.

Szűcs Lajos: Négy háborús beszéd. K 1.20.

Torró Miklós: Korszerű bibliai magyarázatok. I. és II. kötet ára egyenként K 2.—.

Mindszenti Imre: Krisztus minden mindenkiben. K 2.—.

Révész Imre: Dévay Biró Mátvás tanításai. K 5.—.

Dr. R. F. Merkel: A buddhizmus és az új testamentom.

Kaphatók:

HOFFMANN és KRONOVITZ

könyvkiadóhivatalában Debreczen, Piac-utca 49. sz.

Nyilaskönyvtári
Névodoknapló

1916. 1011. sz.

DEBRECZENI

PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, másfél íven. ~ Előfizetési ár: egész évre 14 korona, fél-évre 7 korona. ~ Egyes szám ára 30 fillér. ~

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium; ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Az összehajtott levél.

Hogy kezünkbe adatik az összehajtott levél, nyugtalanul, aggodalommal tekintünk reá. Vajjon mi van írva benne? Vajjon végig tudjuk-e olvasni, nem hull-e ki a kezünkből? Sohasem láthattuk jobban, mint most, hogy be van írva elül és hátul, — sohasem sejtettük inkább, hogy írva vannak benne sírások, nyögések és jajok.

Aggódunk a hazánkért. Mi vár reá az új esztendőben? Meddig kell még szenvednie a világháború rettenetességét? Attól, hogy ellenség pusztítsa hazánk áldott földét, ma talán senki sem retteg. Ám a győzelem, amelyet vitéz katonáink vére hullása naponként bizonyosabbá teszi, nem adja-e Pyrrhus szavait a szánkba? A diadalig még sok próbán kell átmennünk, sok nehézséggel szembe szállanunk, sok fájó halált meggyászolnunk, sok szenvedés látásán gyötrődnünk. A diadal után meg előttünk lesz a sok pusztulás, sok összeomlott élet, sok megszakadt pálya, sok apátlan család, sok tönkrement vagyon, sok elkeseredett indulat, sok pótolhatatlan hiány. Lesz-e erőnk a romok felett újat építeni, tudunk-e a halálból életet fakasztani?

Ez a háború sok tanulságot adott. Megújította előttünk a Dávid és Góliáth történetét. Ime: a seregek Urának nevével csodálatos fényes győzelmeket aratott a számban sokkal kisebb tábor az emberben s vagyonban hatalmasabb felett. Nem szabad félnünk a háború után jövő küzdelmektől sem. A seregek Urának nevével le fogjuk győzni a fenyegető paizsos embert is, — az ágyúkkal s szuronyokkal küzdőnél e nem kevésbé ijesztő ellenséget. Azok a gáncsvetések, melyek az alattomos béke idején folyton megújulva hazánk békés, nyugodt fejlődését folyton akadályozták, a háború utáni tartós, őszinte békében mindenesetre elmaradnak s a mostani sok szomorúság árán bételik rajtunk is: Akik az Urban bíznak, azoknak minden javukra van.

Aggódunk a magyarságért. Veheti-e rossz néven bárki is, ha a szörnyű felfordulás között elsősorban a magunk fajtájára gondolunk? Aki a magyar ember rendkívüli értékes tulajdonságait eddig nem ismerte, most a háború alatt megismerhette. A kötelességek teljesítésének példás pontosságában, a szenvedések kitartó türelésében, a bajtársi szeretet önfeláldozásra készségében, a jutalomért versengéskor előkelő félreállításban — mindenki elismeri — a magyar katonára felülmúlhatatlan. De vajjon nem válnak-e kárára épen ezek a kitünő tulajdonságai? A háborúban a halál nem azokat keresi fel, akik nem kívánnak az erények mintaképe lenni. Nem kell-e attól tartanunk, hogy a kiválóan nagy értékű magyarság elvész a háborúban s a háború után minden jó a kevésbé értékes fajoknak marad?

Ha a magunk történetéből nem tanulunk, ez a veszedelem utól érhet bennünket, Mert nem elég a veszély idején helyt állani, — tudni kell a békében is összetartani. Vallási egyenetlenkedés, pártok tülekedése, osztályok kíméletlen harca, nagyjaink becsmérése helyett keressük a szeretet, egyetértés, bizalom, megbecsülés útjait s a háborúban szerzett nagy érdemekért járó méltó jutalom az utána való hitvány törtetés nélkül sem maradhat el.

Aggódunk egyházunkért. Büszkén és remegve olvassuk lépten-nyomon, hogy a hősök útján a mi református magyar véreink: a somogyiak, a hajdúk, a kunok, a székelyek járnak mindenütt elől. Drága dicsőség ez: ki tudja, hány anya örökös gyászába, hány gyermek szomorú árvaságába kerül. Nem lehet tudni, református magyarjaink apró falucskái között, a háború után nem lesz-e olyan, melyben alig marad épkézláb, munkabíró férfi. Pedig a mi egyházunknál nem az erő, hanem a létel kérdése, hogy van-e elegendő felnőtt férfi tagja. A mi egyházunknak az öntudatos, erős egyéniségek a támaszai. Törté-

nelmünk mutatja, hogy rovásunkra a legtöbb hódítást az özvegyasszonyok és kiskorú gyermekek között lehetett tenni. Egyházunk szervezete is megkívánja a férfi hívők bizonyos számát: egyházkormányásunk gépezetét nem láthatja el sem magában a pap, sem a csak asszonyokból s gyermekekből álló gyülekezet. Aztán a mi egyházunk vagyontalan egyház, melynek szükségei csak igen kis részben fedeztetnek „közálladalmi jövedelmekből“, ellenben túlnyomó részben a hívek hozzájárulásából. Ha a munkabíró férfinép elpusztul, nemcsak a családoknak, a mi egyházunknak is elvész a kenyérkeresője. A ránk-váró súlyos viszonyok közt esekély vagyonunkkal, esekély állami támogatással, a hívek teljesítő képességének aláhanyatlása után meg tudunk-e élni?

De azt hiszem: a háború sok baja, sok keserősége közelebb hozta az egyházat s a híveket egymáshoz. Az emberek jobban, melegebben érzik a vallás és egyház szükségességét, mint annak előtte; a lekipásztorok is sok új s a maguk szívét megnyitó, a másokét megnyerő munkakört találtak. Bizalmasabb és erősebb lesz a kötelék az egyház vezetősége és tagjai között. Az anyagi nehézségekkel is majd megküzdünk. Az a tapasztalatunk, hogy meleg és intenzív egyházi élet nem a nagynépességű és nagyvagyonú gyülekezetekben szokott lenni, hanem a kicsi, szegény, másajkúak s másvallásúak által körülvelt szigeten. Sub pondere crescit palma: a mi egy-

házunkról ez valóban áll. Csak teljesítse mindenki híven a kötelességét s a pokol sem vesz rajtunk diadalt.

Aggódunk — a nagy dolgok után legyen szabad a magunk apró ügyére is rátérni —, aggódunk im e mostani vállalkozásunk sorsáért. Előttünk, kiknek rózsát nem, de töviset annál bővebben teremhet ez a vállalkozás, nagyon nagy célnak kell kitűzve lenni, hogy a kockázatos feladatot magunkra vettük. Igenis, nagy célunk van: híven szolgálni az igazságot, hirdetni a szeretet ígéit, vezetni embertársainkat egymás kölcsönös megbecsülésére, orcánk verejtékével dolgozni azért, hogy — ha már a gödölye nem fekszik is a farkas mellé — legalább az *egyfajtájú* juhok egy akolban megélhessenek, vagyis im egyengetni az útját az Isten országának s építeni e szent országnak pitvarát, református keresztyén anyaszentegyházunkat, egyszersmind ennek építésével erősíteni magyar nemzetünket. Ámde még ezen egy egyház különböző körei között is, az egyes sajtó organumokban, oly sok félreértés, ok nélküli éleskedés, a jó szándékban kételkedés, egymás meggyanúsítása, megtámadása áll szomorú intőjelként előttünk, hogy méltán felmerül az aggodás lelkünkben: vajjon nem lesz-e hiabavaló önzetlen, sőt áldozatos munkánk; vajjon nem keresnek e szókimondásunkban ingerkedést, az ellentétek kiegyenlítésére törekvésünkben kétszínűséget; nem veszik-e szelidségünket gyáva-

Tárca

1915 végén.

Vérázott palástját haldokolva húzza,
Gránátverte útján nyitva áll a sír már.
Nyomja millió gyász mérhetetlen súlya,
Holt szívek közt gázol tépett, rongy sarúja
S leroskad a sírnál . . .

Reménykoszorúsan az új év mosolyg ott,
Felé repes forró, békevágó hitünk!
Derűje, — mint édes napsugár a lombot,
Melyet dúló vihar vése tépett, bontott,
Enyhíti a szívünk! . . .

S míg reánk az új év ifjú arca fénylik,
Új remények magvát hintve lelkeinken:
Oh, hányunk imája lobog fel az égig,
Hogy segíts el minket a győzelmes „vég“-ig
Mielőbb, — nagy Isten! . . .

Krúzselyi Erzsébet.

Sebesült katonáink karácsony estéjén.*

Vitéz katonák, kedves Testvéreim!

Ismét eljött karácsony estéje, az a szent este, amelyhez nekünk és nektek oly sok édes, meleg emlék fűződik a gyermekkorból s a családi életből. Nektek ugyan eddig sem volt, otthon sem volt a karácsonyest pompázó, hivalkodó, nagyszabású *ünnepély*, minő a nagy városok lakóinak hívságos, zajos, kirakatszerű élete s karácsonyestje, a tietek csak *ünnep* volt: egyszerű, meleg, bensőségteljes, lelket megragadó.

Mikor a falu zaja este elült s a bogárhátú kis házak ablakaiban kigyúlt a világ, mikor munkáitok végezte után összegyűltetek az egyszerű szobában s felcsendült ajkaitokon a karácsonyi ének, ablakotok alatt a kántálók köszöntő dala, a küszöbön a betlehemesek kara s végig tekintettetek az asztal körül meghatottan ülő agg szülőkön, hű hitvesen, mosolygó gyermekeken: lelketeken valami szent melegség ömlött el s éreztétek a levegőben az angyalok szárnya suhanását.

* 1915 december 24-én este a debreczeni kollégium dísztermében elmondott beszéd.

ságnak, szeretetünket árulásnak, hűségünket utálatos hízkelvésnek? Nem lesz-e okunk esztendő múltán nekünk is így keseregni: Oleum et operam perdidit.

Bízunk, hogy nem lesz rá okunk. És ha lenne is: nem sajnáljuk sem a fáradságot, sem a csalódást. Esményekért nemcsak lelkesedni, *tenni* is kell tudni. A mi eszményünk olyan magyarság és abban olyan református egyház, melynek minden tagja bizalommal van a többi iránt; hisz a mások törekvésének tisztaságában; igyekszik ereje szerint előmozdítani minden jó munkát, ha azt előtte nem kedves ember végzi is; tántoríthatatlanul ragaszkodik a maga meggyőződéséhez, de a másét sem kisebbiti; lankadatlan hűséggel ragaszkodik a maga táborához, de a más úton járókat sem gyalázza. Ennek az eszménynek szolgálatában számot sem tevő áldozat a mi parányi személyünk s ha gyöngeségünk bukásba visz is: én a borsón is szépet álmodom.

Nyugtalanul, aggodalommal vesszük kezünkbe az összehajtott levelet. De az Úrban bízva, nem félünk lenyelni sem azt: ha Ő segít, nekünk is, mint Ezékielnek, mézzé válhat a szánkban.

K. B.

Olvasóinkhoz.

A szerkesztésünkben megjelent első számban (1915 december 18.) részletesen ismertettük úgy a *Debreczeni*

Protestáns Lap irányát, mint szintén azokat a módokat, amelyeknek szem előtt tartásával célunkat megvalósítani igyekeztünk.

Úgy abban az első számban, mint a karácsonyiban lehetőleg bemutattuk minden rovatunkat, hogy Olvasóink tájékozódhassanak affelől, mit várhatnak ebben a tekintetben, viszont munkatársaink is tanquam in speculo láthassák a rovatok irányát és célját.

Reméljük, hogy önzetlen munkánkkal javára leszünk magyar református Sionunknak és főképpen a Tiszántúli Református Egyházkerületnek, amelynek életét minden vonatkozásban figyelemmel kísérjük és az izmosodását, gyarapodását munkáló minden törekvést méltányolunk, és célhoz juttatni iparkodunk.

Ebben a munkánkban a kerület minden részéből hatalmas munkatársi gárda ajánlkozott segítségünkre. Első sorban ötlük függ, hogy Lapunk hű tüköre lesz-e kerületünk szellemi életének? Ha ők megértik, hogy a vidéki bajokat kellő alakban és megfelelő modorban köztudomásra hozni, az egyház építése, a vallásos öntudat nevelése terén elért sikereket felmutatni, azok létrehozásának nyitját egyetemes érdekből feltárni az ő hivatásuk, sőt feladatuk: akkor Lapunk nemcsak elveket fog adni, hanem gyakorlati útmutatást is, nemcsak eszményeket vet fel, de azok megvalósítását is biztosítja.

Az újév küszöbén bizalommal tekintünk a jövőbe. Isten segedelme, hisszük, velünk lesz és gyámolít minket is, munkatársainkat is.

Érdemes munkatársaink már közölt névsorát, kiegészítve az azóta jelentkezett tagokkal, imhol bemutatjuk:

Nem jó erre talán ma még gondolni sem.

Ma? A betlehemi csillag helyett felgyújtott falvak rémes pirossága izzik bele a szent éjszakába, örömhirdető angyalok helyett pusztulást, halált súvító gránátok röpdösnek a levegőben, a bölcsőt kereső jámbor pásztorok kezében gyilkos szerszámok villognak s királyok nem a Krisztusnak tisztességet tenni indultak kegyes útra, hanem népek, nemzedékek kiirtására szálltak véres háboruba. Nincs a napnak annyi sugara, amennyi e vértengert bearanyozhatná, nincs az égnek annyi könnye, amely e szennyet azokról lemoshatná, a kik ezt okozták.

Legjobbaink ott küzdenek, ott fagyoskodnak észak széljárta, jégmarta lövészárkaiban, az olasz határ égebevesző irtózatossá csúcsain, Montenegró rémes szakadékaiban s onnan küldik forró sóhajukat, emésztő kérdéseiket a távol haza, a rég nem látott otthon édes melegébe. Otthon? Hol van most otthon? Van-e ház, melynek gyásza nincsen? Egyikben még csak aggódnak, remegnek, imádkoznak a kedvesért, ki ott forog halál veszélyekben, másikban már sirnak, jajonganak az ott maradó után, ki elesett, elpusztult idegen országok ismeretlen útszélein, kinek porára nem borul hazai hant,

nem hull a szerető hitves, árva gyermek nyugtató könyve sem.

Ti, édes feleim, most nem érzitek a háború irtózatossá veszedelmeit, itthon vagytok békés fedél alatt, viszont azonban mégsem vagytok *otthon* s talán az esztendő egyik napján sem szakad rátok a magány, az elhagyatottság, a kedveseitektől távollét szorongó érzése olyan bánatosan, mint éppen ez estén.

De azért karácsony a szeretet ünnepe, hogy titeket se felejtse el, ti se legyetek magatokra hagyva, rólatok is emlékezzék meg valaki. Im látjátok, meleg szívek, áldott lelkek, keresztyén nők s lelkes honleányok reátok is gondoltak, összegyűjtöttek benneteket, itt ég a karácsonyfa, itt halmozódik részetekre a sok ajándék. Anyáitok, feleségeitek, gyermekeitek helyett e társadalom néhány jóságos lelkű tagja osztogatja most nektek a karácsonyi örömet.

Mikor az ajándékot átveszitek, ne nézzétek annak értékét, lehet az sok is, kevés is, de érezzétek azt a szeretetet, mely azokat összehordta, a melegséget, mellyel adja s a gyöngédséget, mellyel lelketeket meg-símogatja; lássátok s érezzétek meg minden kis csomagon azt a könyecseppet, mely hulló véretekért, bús jelene-

Debreczenből: Dr. Baltazár Dezső püspök úr, dr. Erdős József, dr. Ferenczy Gyula, dr. Lencz Géza, dr. Darkó Jenő, dr. Rugonfalvi Kiss István, dr. Pap Károly, dr. Pokoly József, dr. Tankó Béla egyetemi tanárok, dr. Varga Zsigmond lelkész-képző intézeti tanár, Könyves Tóth Kálmán, Uray Sándor lelkészek, dr. Csürös Ferenc városi tanácsos, Barcza József, Dékán Sámuel, dr. Gulyás István, dr. Petzkó Ernő, Révész Lajos, S. Szabó József, Szeremley Béla főgimnáziumi tanárok, dr. Batta István, Papp Ferenc, Rábold Gusztáv leánygimn. tanárok, dr. Veress István tanítóképző-intézeti igazgató, dr. Körösi Kálmán egyházkerületi ügyész, Konez Aurélné felső leányiskolai igazgatónő, dr. Kardos Albert főreáliskolai igazgató, Oláh Gábor főreáliskolai tanár, Szele Miklós tanítónőképz. tanár, Hajdu Zsigmond nyug. püspöki titkár, Futó András püspöki titkár, Zoltai Lajos városi múzeumi igazgató, Herpay Gábor városi levéltárnok, Tassi Miklós, Tömöri Jenő tanítók. *Videkről*: Berey József (Nagyecsed), Bertók Béla (Munkács), Böszörményi Lajos (Nagyszalonta), Futó Zoltán (Szentés), Görömbey Péter (Nagykálló), Sulyok István (Nagyvárad), Szabó Lajos (Hajduhadház), Széll György (Avasújváros), Vas Mihály (Gégény), Végh József (Érmihályfalva) esperesek; Csiky Lajos nyug. theol. tanár (Nagybánya); Ajtay Jenő (Nyírmártonfalva), Andrassy Kálmán (Búj), Baja Mihály (Túrkeve), Bán István (Bojt), Bede László (Máramarossziget), Bihari Lajos (Salánk), Bogdán Lajos (Pettyén), Boros Jenő (Szatmár), Bottyán Pál (Belényes), Csapó Péter (Öcsöd), Csernák Béla (Berettyóújfalú), Csomasz Dezső (Mezőtúr), Debreczeni István (Nagyszalonta),

Dombi Lajos (Gyula), Domby Béla (Gyoma), Erdélyi Imre (Ramocsaháza), Gönczy Béla (Vésztő), dr. Gyenge János (Nagyzerénd), Hajdu Gyula (Pocsaj), Harsányi Pál (Gyoma), Juhász László (Győrtelek), Juhász Sámuel (Furta), Kovács Lajos (Kisvárd), Kövendi Dénes (Kunmadaras), Lévay Mihály (Nagykerek), Marjay Károly (Mezőtúr), Nagy Károly (Makó), Papp Géza (Nagylak), Papp László (Bors), Peleskey Sándor (Visk), Sárközi Lajos (Nagykolcs), Soltész Elemér (Nagybánya), Sütő Áron (Gát), G. Szabó Gábor (Tiszaszöllös), Szabó János (Köröstarcsa), Szaboleska Mihály (Temesvár), Szalay József (Nagybecskerek), Szarka Károly (Vetés), Szeremley Sámuel (Hódmezővásárhely), Tereh Gyula (Hódmezővásárhely), Tóth József (Körösladány), Török Imre (Kisújszállás), Varga Jenő (Méhtelek), F. Varga Lajos (Nagyrábé), Vásárhelyi Zsigmond (Szamosújlak), Vass Antal (Versecz) lelkészek, Szombati Szabó István segédlelkész (Püspökladány); egyházunk tanügyi munkásai közül: dr. Gergely György máramarosszigeti jogakadémiai igazgató, Borsos Károly mezőtúri, Jakobinyi Péter máramarosszigeti, Körber Tivadar békési, Szeremley Barna kisújszállási gimnáziumi igazgatók, Nagy Vilmos tanítónőképző igazgató (Nagyvárad), Fejér Lajos nyug. gimn. tanár (Mezőtúr), Barla Jenő kisújszállási, Bányay Sándor hódmezővásárhelyi, Fazekas Gyula karczagi, Lányi Lajos mezőtúri, Mátray Lajos és Szabados Ede szatmári, Szunyogh Barna kisújszállási, Telegdy Bertalan máramarosszigeti gimnáziumi tanárok, László János tanítóképző-intézeti tanár (Szatmárnémeti), Bácskai József felsőbb leányiskolai tanár (Szatmár), Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Bodor Lajos (Kis-

tekért, otthon szomorkodó kedveseitekért pergett arra a legdrágább forrásból, áldott női szemekből. E könyccsepp melegítse át e bús karácsonyestét a szeretet felséges ünnepévé, Krisztus diadalútvájává női szíveken át a ti szívetekbe.

És ha ez ünnepség után visszatértek celláitokba s rátok borul a szent este csöndje, emlékezzetek vissza az első éjszakára, mely Krisztust adta nekünk, aki a világ ható s boldogító erői közé a szeretetet bevezette; gondoljatok az egykor ez éjjelen szálldogáló angyalokra, kiknek lelke működik ez est létrehozásában, gondoljatok a kis családra, amelyet megláttok még, a jövő karácsonyokra, melyek világosak, meleg s boldogítók lesznek s e gondolatokra béke száll lelkeitekbe, megnyugszik a szív, az ajak imádságra mozdul, a lélek álomban öleli kedveseit s kiterjeszti felettetek a béke királya boldog országlását.

Adjon Ő nektek boldogabb karácsonyünnepeket, s boldogabb újévet!

Nagyságos asszonyom! A mondottakat megtisztelő szíves felhívása folytán intéztem vitéz harcosainkhoz, nem lenne egész ez ünnepély, ha néhány szót most az ő nevükben nem intéznék nagyságodhoz s általa azon

jöllekekhez, kiknek buzgó és sikeres együttműködése tette lehetővé a szeretet e felséges ünnepét. A történelem a honvédelem körében a nőkre nagy hivatást, mondhatnám isteni küldetést mért. Már Debora megemlékezik Jáhelről, ki kezében a sátorszeggel és a pőrölyvel pusztította el az ellenség vezérét Siserát. A mai világháború is számít a honleányokra. Fegyverük azonban nem a sátorszeg és pőröly, hanem a szeretet, részvét, áldozat, irgalom, könyörület. Sebet gyógyítani, könyeket törölni, szomorkodót megvigasztalni, éhezőt megelégtíteni, ruhátalant felmelegíteni; jöltező angyalként járni a nyomor, pusztulás nyomában, a háború pogányságát Krisztus lelkével megszentelni; kibontani azt a selyem kendőt, mely a nő lelke s betakarni vele ez ádáz harc minden áldozatát, könyét, vércseppjeit: ezt a hivatást választotta nagyságod s minden tisztelettel említett társnői ez ítélet-időben.

Megajándékozott, fölemelt sebesültjeink nevében hosszas köszönő szó helyett röviden azt kívánom: fizesse meg jóságukat a jóságos Isten mind a két kezével!

Kiss Ferenc.

újszállás), Bor János (Hajduszoboszló), Simon Károly (Hajduhadház), Uray Gyula (Derecske) tanítók; egyházunk világi munkásai közül: Nagy Ilonka (Makó), Krüzselyi Erzsébet (Felsővisó), György Endre máramarosugocsi egyházmegyei gondnok (Tiszapéterfalva), dr. Harsár Géza ügyvéd, egyházmegyei főjegyző (Szatmár), Sinka Lajos (Szamoskrassó) és Szomjas Gusztáv (Tiszaeszlár) tanácsbírák. A tiszáninneri egyházkerületből Révész Kálmán kassai esperes és Homola István kassai evang. lelkész, az erdélyiből Révész Imre kolozsvári theol. tanár ígérte meg szellemi támogatását.

Egyház

Adatok a kongruás lelkészek drágasági pótlékához.

Azt hiszem, hogy abból az akcióból, amely az állami tisztviselőknek a háború folytán megrosszabbodott helyzetén drágasági pótlékkal igyekszik javítani, a kongruás lelkészek csak sajnálatos véletlen, legfeljebb a helyzetükről alkotott téves felfogás következtében maradtak ki. Szándékosságra vagy pláne rosszhiszeműségekre itt nem szabad gondolnunk, mert hiszen ez következetlenséget föltételezne az akció vezetői részéről, már pedig olyan, logikailag is kiképzett ítéletű egyéneknek, aminők a jelenlegi kormány férfiai, igazán badarság volna következetlenséget vetni szemükre. A következetlenség pedig abban állana, hogy olyan hivatalnokokkal szemben, akiknek támogatásra való igényjogosultságát a kormány kongrua és korpótlék nyújtásával kétszerezesen is elismerte és megerősítette, a drágasági pótlék tekintetében visszautasító álláspontra helyezkedik, annak dacára, hogy a háború nyomasztó hatása alól kivételt ezek a hivatalnokok sem képeznek.

De vajjon csakugyan nem képeznek-e? Ezt kell kissé körülményesebben bebizonyítani, különben méltán soroznak bennünket a szerencsés kivételek kategóriájába.

Úgy gondolom, akkor járunk leghelyesebb úton, ha azt tesszük föl, hogy a kormány a kongruás lelkészek jelenlegi helyzetét illetőleg teljes tévedésben van. E tévedés forrása pedig a gazdálkodó osztállyal való azonosíttatásunk, már t. i. ami jövedelemforrásainkat illeti. Tény és való és sok pótolhatatlan veszteség elensúlyozásaképen némi vigaszt adó, hogy a gazdálkodó osztályra nézve az 1915. év anyagilag ritka mértékben kedvező volt. Ezt mi református lelkészek közvetlen tapasztalatból legalább is annyira tudjuk, mint a kormány irányítói. Való az is, hogy jövedelmi forrásaink tekintetében bizonyos közös mérték áll fenn köztünk és a gazdálkodó osztály között, amennyiben többé-kevésbé mi is a föld haszonélvezetéből élünk. Azonban a lát-szólagos hasonlóság mellett elválaszt bennünket az az óriási és kiegyenlíthetetlen különbség, hogy míg a gaz-

dálkodók művelik, addig a kongruás lelkészek, igazán számba sem jöhető kivétellel, műveltetik földjüket. Azaz hogy műveltetnék, — ha volna kivel. Minden bizonyításon felül áll ugyanis, hogy a gazdálkodó osztály immár saját földjeinek megművelésére sem képes — igavonó hiányában. Azért tehát ha azt mondom, hogy a kongruás lelkészek a háború következtében kisebb-nagyobb mértékben elestek jövedelmük egyik forrásától, a föld hasznától, csak a szomorú valóságot konstátálom. Egyébiránt aki bizonyítékot kíván tőlem parlagon maradt papi földeket illetőleg, annak — kívánatra — rendelkezésére állok. Hogy a megmunkáltatás, ott, ahol eszközölhető, minő horribilis összegekbe kerül, arról nem szólok, mert hiszen itt a jövedelem ellensúlyozza a kiadás mértéktelen nagyságát — bár haszonról szólva sokat lehetne itt beszélni papi földekről s papnak teljesített munkáról, még ha pénzért, sőt nagy pénzért történik is az.

Térjünk át ehelyett egy, még sokkal jellemzőbb körülményre. Nem tudom, mindenütt úgy van-e, mint a mi egyházmegyénkben, ahol a természetben szolgáltatott járandóságokat az egyházaknak meg kellett váltaniok. Ám ha nem így volna s csupán egyetlen egyházmegyében, ott is csupán egyetlen lelkész szenvedne a díjlevél megváltoztatása következtében, az az egy is méltó volna rá, hogy helyzetén javítsanak. De hát nem egy ilyen lelkész van, talán tíznél, talán száznál is több! És ez a talán tíznél, talán száznál is több lelkész aligha sir vissza keservesebben valami után, mint a régi díjlevele után. Hej, dehogy is jutna eszébe annak birtokában drágasági pótlékért zörgetni! De így! Hiszen épen a háború folytán legdrágábbá, legbecselebbe vált két életeszköztől esett el: a kenyértől és a fától.

Azonban minden Demosthenesnél szebben beszélnek a számok, tehát beszéljenek!

Egy kongruás lelkésznek járt egyházától természetben 30 q búza és 10 öl tűzifa beszállítva. Az új díjlevélben a búza megváltási ára 18 koronában, a fáé 32 koronában lett megállapítva. Búzája nem termett. Szükséglete e tekintetben — nagy családja lévén — 12 q. Fa dolgában, a református papság érdekei fölött féltő gonddal virrasztó szeretet melegét is akumulálva és fölhasználva, a régi 10 öl helyett megelégszik 6 öllel. Költségvetése már most így fest: I. Fedezet. 1. 30 q búza megváltási ára a 18 K = 540 K. 2. 10 öl fa (vigyázat: nem elhasznált, hanem megváltott fa!) megváltási ára a 32 K = 320 K. Összesen 860 K. II. Szükséglet. 1. 12 q búza a 36 K (de volt 60 K is, és csak hogy kapni lehetett!) = 432 K. 2. 6 öl fa a 80 K (a behozatalról külön szólnunk) = 480 K. Összesen 912 K. Hiány 50 korona.

Ime, elengedve 4 öl fát, ami valamikor mégis csak nekünk melegített, csupán e két tételnél 50 K veszteség mutatkozik. Ámde nem szabad figyelmen ki-

vül bagynunk, hogy a 30 q próvent búzából, míg természetben kaptuk, eladtunk 18 q-t. Ez a mostani árral szemben 18 K különbözettel számítva $18 \times 18 = 324$ K károsodást jelent. A fa beszállítását külön figyelem tárgyává kell tennünk. E tekintetben ugyanis határozottan hátrányban vagyunk az állami tisztviselők mögött, akiknek túlnyomó része egyúttal városi lakos is, mert ők helyben kapják meg fájukat, tehát a beszállítási költségek őket nem terhelik. Nekünk azonban, akár városban vesszük a fát, akár vidéken, még haza is kell azt szállíttatnunk. Ezt a fát boldog tulajdonosai nem tekintik, ők a fát azért csak városi árban adják. Nagyon alacsony számítással ezt a szállítást ölenként 30 koronára taksálva, nyerünk (így szoktunk mi nyerni!) 180 koronát. A károsodás végső összege így 534 K-ra rúg.

Ime, így fest a kongruás lelkészek háborús helyzete! Tessék ezekhez még hozzászámítani a többi szűkegleti cikkek mérhetetlen drágulását s a kép tökéletes lesz.

Minden kommentár nélkül szolgáltatom ez adatokat. Elég kommentár a nagy családdal élő kongruás lelkészek homlokán a gondok borúja s az aggodalmak sötét fellege. Nincs itt más teendő, mint hogy egyházi életünk vezetői tudomást szerezvén helyzetünkről, igyekezzenek minél hamarabb fölvilágosítani a kormány illetékes tényezőit is. A többi aztán magától fog jönni.

Varga Jenő,

méhteleki református lelkész.

Iskola

A német nyelv behatóbb tanítása.

Nem szólva arról az áldatlan hírlap-háborúról, amely a német nyelv behatóbb tanítását melegen üdvözlő tudós főt mérgezett nyilakkal árasztotta el, nemrégiben két vezető emberünk nyilatkozatát hallottam e kérdésben. Külön-külön hangzottak el e nyilatkozatok, de mind a két ízben tanügyi testületek előtt, még pedig e testületek megértő, általános helyeslése mellett. Kell-e ugyanis vitatni, hogy csak nyerhetünk, ha nagy szövetségesünk intézményeit úgy tudományos, mint közgazdasági téren beható tanulmányozás tárgyává tesszük? Az a bámulatos önérzet, acélos akaraterő, törhetetlen kitartás, mely e vérzuhatagos háború borzalmi közt a német népben megnyilvánul, csodálattal tölti el még a legádázabb ellenségét is. De hát megismerhető-e valamely nép gyökeresen, ha nem ismerjük meg előbb geniusa kifejezőjét, nyelvét? Ezért várjuk örömmel s üdvözljük szeretettel annak a gondolatnak megtestesülését, hogy e világnyelvet szélesebb körben sajátíthatják el a mi gyermekeink is. Hisszük, reméljük, hogy az a háromszáz esztendő óta szomorú magyar nóta e nagy háború lezajlása után már csak az emlékek közé fog tartozni, a kölcsönös megértés, a két nyelvnek, a ma-

gyarnak és németnek kölcsönös fölhasználása, a hű fegyvertársak vérrrel megpecsételt szövetsége szebb jövő hajnalhasadását deríti sokszor meg nem értett, mindig igazáért: alkotmányos, nemzeti szabadságáért küzdő hazánkra. Ha eddig nem akartuk tanulni e nyelvet, a saját érdekünkben kezdjünk hozzá legalább most, a tizenkettedik órában. Erre int a régi mondás: „Cato senex litteras Graecas didicit“.

Vannak, akik egy téren romboló hatást várnak a német nyelv behatóbb tanításától. Féltik a keleti nyelvek minden pompájával ékeskedő nyelvünket a germanizmustól. „Hát nem elég már — kiáltják — az *El van utazva*, a *Jól néz ki*, a *Jól veszi ki magát*, *Jegyzünk tiszteletteljesen*, *Ki vele*, *Le vele*, *Akkor lett építve*, *Azt értjük alatta* stb. stb., még jobban hóhéroljuk legdrágább kincsünket?“ Ugyan, ugyan! Hiszen ezen könnyű segíteni. Illesszünk a német olvasmányok közé olyanokat, amelyekbe ezek az ismert, elterjedt idegenszerűségek be legyenek foglalva s a szaktanár kiváló figyelemmel legyen a megfelelő, tösgyökeres magyar szölamokra, csak ezekkel fordítson ő maga s csak ezekkel töltsön növendékeitől fordításukat. De meg, ha már a latin nyelv fölött egy pár osztályban megkondítják a halálharangot, talán itt és még a felsőbb fokban is nyerhetne egy pár órát a magyar nyelv s ezeken is lehetne az eddiginél erőteljesebben nyesegetni e fattyúhajtásokat.

Helyesírás.

Egy iskolázott embernek egy pár sora jutott kezéhez. Az orosz foglyokról volt szó s ő a szegényeket fogjok-nak írta. Csak azért nem háborodtam föl az egész dolgon, mert hiszen nem láttam életemben annyi tojást, mint ahányszor e szót, különösen női írásokban tolyásnak láttam s el nem tudom képzelni, hogy képzelték ők ezt így helyesebbnek, mint amúgy. Az *-ért* ragot is olyan szeretettel dédelgetik külön szónak, hogy legalább is 80%-ban így szótagolnak: ház-ért. Nem vagyunk tisztában az idegen szók írásával sem. Epen egy egyetemi tanár szájából hallottam, hogy maga se tudja, mi a helyes eljárás e tekintetben. Bizony, bizony: vagy egyáltalán ne használjunk idegen szót, vagy ha el nem kerülhetjük, öltöztessük őket teljesen magyar ruhába. Hiszen kiejteni úgyis úgy igyekszünk, amint az illető népek ejtik, pedig a művelt külföld a mi nagy Jókainkat is Zsokénak mondja. Az a ruganyos szabály, hogy a köztudatba átmenteket írhatjuk egész magyarosan, sohasem vezet eredményre, mert egyikünk egyiket, másikunk a másikat fogja ilyenül elismerni. Szóval: itt is szükség van a magyar nyelvi óratöbbletre, azonkívül egy alapos, részletes, megalkuvást nem ismerő, határozott (imperatív) *Helyesírási szótár*-ra és *szabályzat*-ra.

Közélet

Boldog új évet!

Mit lehet kárhoztatni azon, ha barátainkról megemlékezünk s embertársainknak minden jót kívánunk? Mégis — megvallom — ez a boldog új évet kívánás, úgy, ahogy el van terjedve, énnekem sehogysem tetszik.

Nem akarom azt beszélni, hogy egyik nap olyan, mint a másik, meg hogy a január elsejét merőben önkényesen választották az esztendő első napjául. Elvégre az évfordulóra vonatkozó képzeteink ehez a naphoz fűződnek s hasztalan minden okoskodás: az új év első napját még sem tudom olyannak tartani, mint a többi közönséges napot. Lehetnék-e hát elég száraz szívű ahoz, hogy ezen a napon ne csókoljam meg — a szokottnál tán forróbban — családom tagjait s nem természetes-é, hogy távol lakó kedveseimet jót kívánó levéllel felkeresem.

Ez igen szép, és helyén való, valamint helyén való az is, hogy akiket valamely közös cél, vagy közös gondolat összetart, megemlékezzenek ilyenkor egymásról. Az egy táborban dolgozók jó, ha üdvözik a vezérüket, a kölesönös bizalom ezzel is erősödik. Azon sem csodálkozom, hogy például az ujságkihordó aszszony, aki máskor megelégszik a lap bedobásával, most felkeres és minden jót kíván: a pár garast, amit így összeszed, egész évi fáradságával bizony megérdemli.

De nem tetszik az, hogy a boldog újévkívánást némelyek — hogy úgy mondjam — iparszerűleg üzik. Olyanok is, akik ebből bevételt remélnék, — olyanok is, akik épen kiadást vesznek ezáltal magukra.

Nem mondom, hogy szebb, de kevésbé káros még az előbbi eset. Ha valaki azért kíván boldog új évet sorra mindenkinek, mert borralalót szerez, parazita ugyan s a könnyen kapott pénzt többnyire könnyen dobálja el; — ám az olyan jámbor lélek, aki egy b. u. é. k.-ért olyan embernek, ki neki soha semmiféle szolgálatot nem tett, csak egy fillért is ad, megérdemli, hogy kizsebeljék.

Gazdaságilag veszedelmesebb s erkölcsileg sem mindig magasabban álló a másik típus, — akinek csak kiadása van a boldog új év kívánásból. Aki keserves észtöredelemmel állítja össze minden — hetvenhated ízig való ismerősének lisztját, hogy felkeresse a sablonos b. u. é. k.-val. Gazdaságilag veszedelmes, mint minden oktalan pazarló; — igaz, hogy csak filléreket pazarol, de régi igazság, hogy aki a filléreket nem becsüli meg, a nagy summákat sem tudja megbecsülni. Erkölcsileg sem mindig áll magasabban, mert amaz nyíltan, őszintén elárulja, hogy neki a pár fillér új évi borralaló kell, — emez sokszor az udvariasság s tisztelet színe alatt rokonszenvez s tán ezáltal elérhető előnyöket akar vásárolni.

Társadalmunk, közéletünk, egyházunk vezetőinek mindent el kellene követni a ferdeségek megszüntetésére. A borralalóért boldog újév kívánást úgy kell tekinteni, mint közönséges koldulást: meg kell tiltani. Azokat pedig, akik merő udvariasságból küldözgetik a b. u. é. k.-s jegyeket, fel kell világosítani, hogy az e célra kiadott összeget Istennek sokkal tetszőbb célra is fordíthatják. Ha egyébre nem: családjuk jobb táplálására.

Tudjuk, hogy van erre irányuló, helyes mozgalom. Több városban már régebb idő óta szokásos évről-évre megadózatni e címen a társadalom tagjait. De a mozgalmat általánossá kell tenni s a maga hatáskörében mindenkinek arra törekedni, hogy csak az mondja el, aki szíve mélyén érzi, és csak annak, akihez igaz ragaszkodás fűzi, mint mi, kedves olvasóinknak, hogy:

Boldog új évet kívánok!

(nb.)

Külföld

A német birodalmi kancellár a giesseni egyetem theol. fakultásának díszdoktora. Míg nálunk és Ausztriában hadvezéreink és államférfiaink tudományos kitüntetések csak az egyetemek világi karaira szorítkozik, addig a német birodalom, mint a legnagyobb és legmagasabbrendű hadi kitüntetés tekinteti a theol. doktorátus adományozását is. Így a reformáció emlékűnépén tisztelte meg e címmel a giesseni egyetem ev. theol. kara a német birodalom kancellárját, a császár után legnagyobb urát s az indokolása a kitüntetésnek az, hogy Bethmann Hollweg olyan államférfi, aki becsülettel igyekezett megakadályozni a háborút, tiszta lelkiismeretere hallgat cselekvési módjában, a rákényszerített háborúban szilárdul bizik a nép erkölcsi erejében s erős hittel egyengeti a német jövő útjait. — (Allgemeine Ev. Lutherische Kirchenzeitung. 47. sz.)

Új bíbornoki kongregáció. XV. Benedek pápa november hó 4-én kelt motuproprio-jával új bíbornoki kongregációt alapított Congregatio de seminariis et de studiorum universitatibus címen. Ennek az új kongregációnak a feladata a klerikusok értelmi és erkölcsi nevelésének irányítása; ide tartoznak tehát az összes szemináriumi ügyek. Érdekes jelenség ez azért, mert idáig ezek az ügyek más kongregációkhoz voltak szétosztva, most azonban már egyöntetű vezetés alá kerülnek a katolikus lelkészképzés érdekében. Tudomásul és tanulságul jelezzük.

A protestantizmus térfoglalása Japánban. Japánban szépen működik a protestáns misszió. 728 japán protestáns lelkész és 713 segítőjük 1875 vasárnapi iskolában működik, ahová százezernél több tanuló jár. A lelkészi pályára 400 japán készül és mintegy 350 japán nő a bibliaterjesztői hivatásra készül. Az elmúlt harminc év alatt a protestánsok hatmillió bibliát osztottak ki Japánban.

Gl.

Halottaink

Pro patria.

A debreczeni m. kir. tudományegyetem 1915 dec. hó 14-iki kelettel három gyászjelentést küldött szét. Mind a három honvéd theologus haláláról emlékezik meg; az ifjú egyetem hallgatóiról, az öreg Alma Mater fiairól, mindkettőnek nemes elszántságú hőseiről.

Fehér Imre a 3-ik honvéd gyalogezred tartalékos zászlósa, a múlt iskolai évben II. éves hittanhallgató élénk tekintetű, kiváló szorgalmú és tehetséges diák 1915 szeptember hó 12-én az orosz harctéren hunyt el hősi halállal és Anastasowka majorban helyezték végső nyugalomra. Emlékét kegyelettel őrizzük!

Kolumbán Kálmán a 3-ik honvéd gyalogezred tartalékos hadapródja, az 1914—15-ik iskolai évben I. éves hittanhallgató, daltás levante, szelíd, jó, ernyedetlen szorgalmú fiú, a Krn hegység ellen intézett támadásban 1915 június 9-én az olasz harctéren halt hősi halált. Időrendileg tudtunkkal ő volt az első harctéri áldozata a debreczeni theologiai fakultásnak. Legyen áldott emlékezete.

Debreczeni István a 3-ik honvéd gyalogezred tartalékos hadapródja, az 1915—16. iskolai évben I. éves hittanhallgató a doberdói fensík védelmében 1915 évi november hó 2-án az olasz harctéren vérzett el hősi halállal és Visintini községben helyezték utolsó nyugalomra. Ő nem tartozott a theologus légiohoz, még a háború kitörésekor önként vonult be, de a miénk volt ő is és elvesztése a mi veszteségünk. Emléke élni fog közöttünk.

Amikor e három szépműnyű, derék ifjú korai halálát hazafias büszkeséggel párosult emberbaráti részvétellel siratjuk: esdve könyörgünk a Mindenhatóhoz, hogy a többi fiainkat — úgy a hadi színtereken, mint ellenségeink fogságában — óvja, védje és hozza haza közibénk mielőbb teljes épségben.

Consolator.

Irodalmi szemle

Értesítés!

A „*Debreczeni Lelkészi Tár*“, mely már eddigelé is kiváló érdemeket szerzett a hazai prot. irodalom terén, életének egy újabb szakába lép. A vállalat megalapítója és eddigi érdemes szerkesztője, *S. Szabó József*, debreczeni főiskolai tanár, másnemű hivatalos és irodalmi elfoglaltatása miatt, a szerkesztéstől visszavonult, de bírjuk szíves ígérletét, hogy a Tárt úgy tudományos, mint gyakorlati részében tovább támogatja. A Tár a jövő 1916. év januárjától kezdve *dr. Lencz Géza* és *dr. Varga Zsigmond* debreczeni theol. tanárok szerkesz-

tése alatt átalakul havonként 3—4 iven megjelenő füzetes vállalattá s mint ilyen egyesül a „*Beszédek és imák háborús alkalmakra*“ című alkalmi kötet sorozattal.

Első része „*Theologiai Értesítő*“ címen havonként egy ivenyi terjedelemben mindig valamely theologiai tudomány jelenlegi állásának ismertetését fogja hozni megfelelő szakember tollából. Úgy gondoljuk, hogy bizonyos időcyklusokban, pl. két év alatt minden theol. tudomány ismertetve lesz, amikor ismét az addig megjelent újdonságokra kerül a sor. A „*Theologiai Értesítő*“ nem akarja feleslegessé tenni a további tanulmányozást, pusztán a legszükségesebb tájékoztatást kívánja nyújtani s ez által az érdeklődést a további tanulmányozás iránt felkelteni. Hiszen különösen falun lakó lelkészársainknak nincs módjukban az irodalmi újdonságoknak s a theol. kutatások eredményeinek figyelemmel kísérése. Hány kiváló tehetség munkája vész el így egyházunkra nézve, mely egy kis útmutatás mellett kevés költséggel érvényesülhetne. De pusztán az önművelés szempontja is megkívánja, hogy tájékozódást szerezzünk a tudomány minden újeredménye, igazsága felől s ehhez mindenkinek külön szakember ismertetésére van szüksége. Épen ezért mi természetesen a prot. theologia bármely nyelven megjelenő irodalmi termékének ismertetését vettük tervbe, a szükséghez képest más keresztyén, vagy tudományunkra tartozó bármely műnek figyelembe vételét sem zárva ki. Mivel a „*Debreczeni Lelkészi Tár*“ ez a része tudományos szükségletet elégít ki s így tudományos körök érdeklődésére is számít, külön füzetben is kapható lesz s évi előfizetési árát a „*Hegedüs és Sándor*“ kiadó cég 5 koronában állapította meg. Az egyes theol. tudományokról szóló szakreferátumok megírására a már említetteken kívül eddig a következő szakemberek ígérték meg szíves közreműködésüket: *Csánky Benjámin, dr. Daxer György, dr. Erdős József, Lic. Erdős Károly, dr. Ferenczy Gyula, Novák Lajos, Pongrácz József, dr. Pruzsinszky Pál, dr. Szelényi Ödön, dr. Szlavik Mátyás, dr. Veress István és Zoványi Jenő* professzorok. A névsor pótlásáról időnként gondoskodni fogunk.

A vállalat 2-ik része: „*Beszédek és imák különféle alkalmakra*“ címet fog viselni és havi 2—3 ivenyi terjedelemben gyakorlati lelkészi dolgokat: predikációkat, imákat, szertartási, vallásos estélyre szánt beszédeket, bibliamagyarázatokat stb. fog tartalmazni. Célunk ezzel nem pusztán minden alkalomra segélynyújtás, hanem egyúttal a lelkészi munkálkodás irányítása, megtermékeztetése és emelése. Kiadónk ugyanis megígérte, hogy mint egyéb munkákat, úgy a gyakorlati dolgozatokat is a szerkesztőséggel megállapított módon megfelelőleg honorálni fogja. Csak azt köti ki, hogy az elfogadott munka a vállalat tulajdona maradjon és hogy a tiszteletdíjából első sorban mindig az előfizetési díj vonassék le. Eként a vállalat eme második része mindenkor íge-

hirdetésünk tükre akar lenni, mely egyúttal közvetíteni is fogja mindazokat az eszméket és gondolatokat, melyek lelkészi karunkban élnek, általa kifejezésre jutnak. A forma csinja mellett különösen az eszmék általi meg-nemesedés és meggazdagodás fogja ígérhirdetésünket győzelmes hatalommá tenni hazánkban.

Kiadónk nemes áldozatkészsége a vállalat elő-fizetési díjának 10%-át prot. irodalmi célokra volt szíves felajánlani. Ez összegből szándékozunk negyedévenként „Értekezések” cím alatt egy füzetet kiadni, melyet a „*Debreczeni Lelkészi Tár*” minden előfizetője ingyen kap meg. E füzetek célja első sorban szintén tudományos munkálkodás és önképzés lesz. Itt értékesítheti mindenki azt a fáradságot, amit tanulmányaiba fektet, amennyiben egy-egy e füzetbe bevált dolgozatot ivenként 50 koronával honorál a kiadó cég. E füzetben jelennek meg a „*Magyar Protestáns Irodalmi Társaság*” megalakulandó debreczeni köre által rendezett vallásos estélyek felolvasásai és előadásai is, amennyiben nem inkább a vállalat második részébe valók lesznek. Úgy, hogy ezen a réven a vállalat a Magy. Prot. Irod. Társ. debreczeni körének hivatalos organumává válik, s utóbbi annak vezetésében is részt vesz. Természetesen ezen füzetek terjedelme az előfizetők számától függ. Mindenesetre gondoskodunk azonban, hogy olvasóink az aktuális theol. kérdésekről kapjanak rendszeres tájékoztatást, úgy, hogy azt egyház-társadalmi érülközéseikben és ígérhirdetésükben is felhasználhassák.

Az egész vállalat előfizetési ára évenként 14 kor., félévenként 7 kor. 50 fillér, negyedévenként 4 korona, az Orle és MELE tagjainak az előfizetés egész évre 12 kor. A kiadás és adminisztráció összes teendőit a *Hegedűs és Sándor* cég intézi. (Debreczen, Piac-utca.) Természetesen az előfizetők rendelkezésére állanak a szerkesztők is, kikhez a szellemi részt illető összes közlemények intézendők. (Debreczen, Kollégium.)

Irányunk pozitív keresztényi, amely azonban teljes liberálismussal enged szabad teret minden irányú tudományos vizsgálódásnak. Hit és tudomány összeegyeztetése szükséges s egyoldalú pálcátörés akármely irányban felületesség. Használni akarunk, azért kérjük a támogatást.

Midőn még kiemeljük kiadócégiünknek az egész vállalat realizálásában megnyilvánuló idealizmusát, mely egyedül teszi lehetővé a vállalat ilyen arányúvá kifejlesztését, atyafiságos szeretettel vagyunk

Debreczen, 1915 december 20.

Dr. Lencz Géza.

Dr. Varga Zsigmond.

— **Két új könyv.** A debreczeni tudományegyetem tanáraitól megjelent két új könyvről számolhatunk be ismét. Mind a kettő jogi, és pedig első sorban a gyakorlati jogászokat érdeklő munka. Az egyik: *A felül-vizsgálati eljárás*, dr. Bacsó Jenőtől, épen olyan nagy-

értékű, becses tudományos munka, mint Bacsó előző művei s bizonyára ép olyan nagy elismerésben részesül a szakkörökben. A Magyar Jogászegylet könyvkiadó-vállalatában jelent meg az Athenaeumnál, az ára 8 korona. — A másik teljesen gyakorlati célokat szolgáló: *Büntető jogszabályaink gyűjteménye* dr. Bernolák Nándortól, Pécssett, Weszely és Horváthnál, ára 7 korona. Bernolák egyik oszlopos munkása újabb büntető törvényhozásunk modern irányokba terelésének, s természetes, hogy a különböző törvényekből helyes rendszerben összeállított joggyűjteményt, mely különben irodalmi utalásokkal is el van látva, a bíróságok kiváltképen használni fogják.

Különfélék

Újév.

Az emberi lélek szeretettel ragaszkodik a végtelenség gondolatához, örömmel csügg azon, hogy felül-emelkedve a por korlátain, nemesebb életeleme jussán már e földön az örökkévalóság részesének tudja magát

Am mégis mily gyakran erőt vesz rajtunk a röghöz-kötöttség. Felaprózzuk a határtalan időt évekre, napokra, órákra, percekre. Dátumhoz kötjük teendőink elvégzését, világesemények eljövételét, pillanatokhoz fűzzük válságos betegünk jobbra fordulását és így tovább. Hónapokat jelölünk ki az évszakok számára és határidőt szabunk meg a gyümölcs megérésére. Úgy tetszik, mintha urai volnánk az időnek, holott szolgálai lettünk terminusainknak. Sohasem érezzük eme szolgálai lealázottságunkat annyira, mint az újév elközelgésekor, amikor a január elsejével új élet, jobb élet felderültét várjuk, csupán azért, mert időszámításunknak újabb egysége kezdődik.

Mennyivel más lenne az időről alkotott fogalmunk, ha lelkünk teljességével belekapcsolódnánk az örökkévalóságba, Abba, aki tegnap és ma és örökké ugyanaz; amikor tűnő örömeinket megbecsülve, múltó bánatainkat elfeledve, nem a napokat számlálnók, hanem teljes életünkkel mennyei boldogságunkhoz közelednénk.

Ily szemszögből nézve a jelenségeket, a rövid, de értékes élet egyenlő lesz a hosszú és tartalmas évekkal, a napok és évek, mint szintén az ezeket határjelző égi testek szolgálóinkká törpülnek, mint ama szent hajdankorban az Isten embereinél, kik közül az egyik megállította a napot és holdat, a másik meg visszavitte a napóra árnyékát tíz fokkal.

Újévünk akkor lesz boldog újév, ha minden napján érezni fogjuk, „*hogy az örök élet már a földön a mienk lett!*” □

— **Olvasóinknak boldog és békeséges újévet kívánunk!**

— **Mutatványszámul** lapunknak még ezt a mostani számát megküldjük mindazoknak, akikről gondoljuk, hogy ügyünk iránt érdeklődnek. A jövő számot azonban már *csak előfizetőinknek* fogjuk megküldeni s épen azért, hogy a nyomtatandó példányszámok iránt kellő időben tájékozva legyünk, tisztelettel *kérjük az előfizetési pénzek mielőbbi beküldését.*

— **A tiszántúli református egyházkerület** 1915 évi őszi közgyűlésének jegyzőkönyve a sajtó alól kikerült s a jövő héten küldetik szét az illetékes helyekre. Noha nyomdában és nyomdán kívül sok akadállyal kellett megküzdeni, sikerült mégis a harminc éves jegyzőkönyvet a gyűléstől számított egy hónap alatt megjeleníteni.

— **Katonáink karácsonya.** *Ünnep első napján* d. e. 9 órakor dr. Baltazár Dezső püspök úr Futó András titkárral a *Salvator barakokban* levő lábbadozó betegeknek tartott istentiszteletet és osztott úrvacsorát; a *kollégiumi oratoriumban* Erdős Károly lelkészképzőintézeti tanár predikált. Kiss Ferenc lelkészképzőintézeti igazgató ágendázott; első napján délután a *fémipari szakiskolában* osztott úrvacsorát Uray Sándor lelkész. *Ünnep másodnapján* délelőtt dr. Baltazár Dezső püspök úr fél 11 órakor a *nagytemplomban*, Uray Sándor lelkész a *DMKE-ben*, Makay Lajos diakonissaképző lelkész az *Angusztia-szanatóriumban*, Farkas János s. lelkész a *főreáliskolában*, Fóris Endre s. lelkész a *honvéd csapatkórházban*; másodnapján délután Uray Sándor lelkész a *régi csapatkórházban*, Konrád Zoltán s. lelkész a *közös csapatkórházban* tartottak úrvacsorával kapcsolatos istentiszteleteket katonáink számára.

— **Kollégiumunk díszterme** felemelő látványt nyújtott karácsony előestéjén, amikor is a kollégium falai között ápolt ötszáz sebesült részére a begyűlt adományokat és ajándékokat osztotta ki a fennkölt lelkű, áldott jótékonyágú *Sass Béláné* úrasszony. A hadfiakhoz Kiss Ferenc lelkészképző intézeti igazgató intézett beszédet, melyet Tárca rovatunkban közlünk. Éneklés és áldás kívánások szintén hozzájárultak az alkalmisság megfelelő sikerüléséhez.

— **Egyhangú meghívás.** Farkas János debreczeni segédlelkészt Szele György lelkész oldala mellől dec. hó 28-án a tépei gyülekezet egyhangúlag meghívta lelkipásztornak. A jeles képzettségű fiatal lelkész munkájához sok várakozást fűzünk; az Úr kegyelme sokasodjék meg rajta és gyülekezetén, hogy a meghívó gyülekezet és a meghívásra minden tekintetben méltó lelkipásztor bizodalma és reménysége kölesönösen megvalósulhasson!

— **A theologiai fakultás köréből.** Az 1915—16. tanév második feléve 1916. évi január 7-én kezdődik. — A beiktatás és beírás rendes határideje a quaestori hivatalban a félev 12 első napja, a tanároknál a következő három nap. — Az előadások január 24-én (hétfőn) kez-

dődnek. — A dékán a beiratkozásra indokolt esetben február hó 10-ig, az egyetem rektora pedig február 18-ig adhat haladékot. — A tandíjmentesség és kedvezmény iránti folyamodványok január hó 18-án déli 12 óráig személyesen nyújtandók be a dékáni hivatalban. A mentességi kérvényekhez csatolni kell: a) szegénységi, illetőleg vagyontalansági bizonyítványt; b) a tanulmányi jó előmenetelt igazoló hiteles bizonyítványt; a párbeszédi vizsgálatok eredménye a kérvénybe bemásolandó, hogy a benyújtás alkalmával ez a másolat a lecke-könyvvel összehasonlítható legyen s ekként a lecke-könyv becsatolása fölöslegessé váljék; c) az ösztöndíjakról, jutalmakról vagy segélyekről szóló végzéseket, illetőleg adatokat is; aki ösztöndíjat, segélyt vagy jutalmat nem élvez, kérvényében köteles ezt világosan és határozottan bejelenteni; nemkülönben ki kell jelenteni azt is, hogy a folyamodó fegyelmileg büntetve nem volt. Később benyújtott vagy postán érkezett, vagy felszeretlen és hiányos tartalmú folyamodványok iktatás nélkül visszatartatnak.

— **A köznap reggeli istentiszteletek sorrendje a debreczeni református templomokban 1916 január hó 1-től kezdve.** 1. Fennálló és közének mint eddig. 2. Lelkész a szószekekre lépve, elmondja „A mi segedel-münk . . .“ invocatiót. Majd így folytatja: „Felolvasom a hívek lelki épülésére, az Isten ígéből a . . . könyv . . . részének . . . verseit. Kérlek hallgassátok az Úr beszédét hittel és áhítatos figyelemmel. (Itt következik a bibliaolvasás; körülbelül 20 összefüggő és alkalomszerű vers.) 3. Bibliaolvasás után lelkész így szól: „A Szentlélek Úr Isten tegye áldottá és gyümölcsözővé szívünkben a meghallgatott igéket! Most már jertek imádkozzunk! (Itt következik a rendes köznap i könyörgés, lehetőleg összefüggésbe hozva a felolvasott bibliai szakasszal. Az imádság terjedelme akkora legyen, mint eddigelé, amíg nem volt bibliaolvasás.) 4. Imádság után „Mi Atyánk“ és bezáró fohász, végül esetleg keresztelezés, mint eddig. 5. Bezáró ének, mint eddig. 6. Végül minden hétfőn reggel, a felolvasott bibliai szakasz után felolvasandó még a *tíz parancsolat*, ilyenforma szavakkal bevezetve: „Halljátok meg s vessétek jól szívetekbe, ez új hét kezdetén az örökkévaló nagy Isten tíz parancsolatát, életünk legbiztosabb útjelzőjét és irányítóját, melynek betöltésére üdvözítő Jézusunk mindnyájunkat elkötelezett . . .“ (Ha hétfőn bibliamagyarázat van, a tíz parancsolat felolvasása kedd reggelre halasztandó.) Minden szombaton, a felolvasott bibliai szakasz után elmondandó még az *apostoli hitvallás*, ilyenforma szavakkal bevezetve: „Most a hét végén, készülve az Úrtól rendelt hetedik nap, a vasárnap megszentelésére, tegyünk vallást a mi hitünkről, az apostolok és öskeresztyének példájára eképen“: Megjegyzés. A bibliamagyarázatok sorrendje az eddigi módon változatlanul megmarad. Megállapította és megerősítette a debreczeni református egyház lelkészi kara 1915 december 13-án tartott gyűlésében. Ez istentiszte-

leti új sorrend életbeléptetésén sokasodjék meg az Úr áldása.

— **Egyenlőtlen elbánások.** Nagy örömmel vettünk tudomást a múlt hó elején tett ama rendelkezésről, mellyel a debreczeni m. kir. tudományegyetem jogi karnak két tanárát, Iványi Bélát és Márffy Edét a katonai szolgálat alól felmentették. Örültünk ennek az egyetem sikeres működését előmozdító rendelkezésnek azért is, mert ez a két kiváló tudós ismét hivatásának élhet s azért is, mert azt reméltük, hogy az egyetemnek mindegyik tanára azonos elbánás alá fog esni. Ez azonban — úgy látszik — nem következik be. A jogi karnak egyik — pedig idősebb és családos — tanára még mindig szolgálatot teljesít, habár olyan helyi szolgálatra van beosztva, mely tanári működését lehetővé teszi. A filozófiai karnak két tanára pedig — köztük az egyik szintén családapa — a mozgósítás óta folyton haretéri szolgálatot teljesít s a felmentésük iránti kérelmezés még mindig nem vezet eredményre. Pedig ők is épügy nélkülözhetetlenek, mint a hazabocsátott tudósok. — Itt emlékezünk meg egy másik egyenlőtleneségről. A háború kezdetén itt Debreczenben az iskolaépületeket lefoglalták katonakórházi célokra. Persze mindegyik intézet vezetősége megtette a lépéseket a felmentés iránt. A kegyesrendi főgimnázium épületét már fel is mentették s az újból rendeltetésének van átadva. — ellenben a református kollégium, mely pedig most az egyetemnek helyet ad — hasztalan minden kísérletezés — még mindig tartalékkórház, nagy hátrányára az egyetem működésének is.

— **Lelkészválasztás.** Kömörön, a Kormány Bertalan lelképásztor nyugdíjba vonulásával megüresedett lelkészi állásra a hívek egyhangú bizalma Kollonay László jelenlegi majtisi, előbb kömörői segédlelkészt hívta meg. A buzgó ifjú lelkésznek munkáját tegye gyümölcsözővé az Úr!

— **Isten dicsőségére.** A penyigei egyháznak két tagja, úgymint Bodnár Gyula szakaszvezető és Kiss Benjámin örvezető karácsonyi szabadságra hazakerültek. Isten iránt való háládatosságtól indítva, hogy őket egy éven át a háború vérzhatagában megőrizte, 10—10 koronát adományoztak egyházuknak. E jószívű adakozást buzdító például jelezzük.

— **Új főrend.** A tiszáninneri református egyházkerület püspöke, dr. *Tudós István* a magyar főrendiház tagjává hívatott meg. Az erről szóló királyi meghívó levelet a napokban vette kézhez. Szívesen üdvözljük ez alkalomból s kívánjuk, hogy magas közjogi méltóságát hazánk, egyetemes egyházunk javára sokáig viselhesse.

— **Sass Béla jubileumi alapítvány** az újabb adakozással már meghaladja a 600 koronát. Zih Sándor debreczeni lelkész által eszközölt gyűjtés eredményét, illetve az idevonatkozó számadást az e célra kiküldött bizottság teljesen rendben találta. Az adakozók névsora

és a számadás bárki által megtekinthető a főiskolai levéltárban. Utólagos adományok Zih Sándor debreczeni lelkészhez (Árpádtér) küldendők.

— **Az ORLE. jótékonyága.** Dr. Baltazár Dezső, az ORLE. elnöke az özvegy lelkésznek közül 25 részére 100—100 koronát utalt ki az ORLE. pénztárából. A Lelkészegyesület szerkesztősége pedig 120 koronát osztott szét öt katonatanító özvegye között. Ilyen áldozatokban gyönyörködik az Úr.

— **A 39-esek tábort lelkészének újabb kitüntése.** Vass Antal, a 39-ik gyalogezred tábort lelkésze, újabb kitüntetést kapott. A király az ellenséggel szemben tanúsított kitünő szolgálata elismeréséül a Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta neki a katonai érdemkereszt szalagján.

— **Szoboszlón megnyílnak az iskolák.** A református központi leányiskolát a katonaság kiürítette, a fertőtlenítési és javítási munkálatok serényen folynak, úgy, hogy az iskolák január első felében feltétlenül megnyitnak. Valószínű, hogy a római katolikus és izraelita iskolák még előbb megnyilhatnak. Bárcsak már mindenünnen hasonló örömhírt hallanánk.

— **Csokonai színház.** A debreczeni városi színház ötven éves fennállása alkalmából több helybeli író kérelmére a városi színházat *Debreczen város Csokonai-színháza* névvel nevezték el. Őszintén kívánjuk, hogy ne csak a nevével, hanem Csokonai izzó magyarságával is gyarapodjék a művészet eme csarnoka!

— **A Petőfi-Társaság** dec. hó 18-án tartott ülésén többek között Csengey Gusztávot, az eperjesi theologiai akadémia tudós és költő tanárát szintén tagjává választotta. Őszintén üdvözljük ez alkalomból a nagytudományu professzort. A jelöltek között volt Krüzselyi Erzsébet is, akinek ügyes és szép költeményét Tarcánk élén hozzuk.

— **Kérelem.** Fésős Ödön lelkész tanító özvegye, 70 éves öreg asszony minden gyámol nélkül, évi 60 korona összegből tengeti életét a körösszegapáti gyülekezetben. Szeretettel és bizodalommal fordulok azért lelkész és tanító testvéreimhez, hogy bármily csekély, ha csak fillérekből álló adományait is küldjék el címemre a szegény özvegynek, kinek férje lelkész is volt, tanító is volt. Máté 25³⁴—45. Kosdy János körösszegapáti-i református lelkész.

— **Karácsonyi ajándék.** Egy mezőtúri presbyter a belvárosi lelkészi hivatalban 50 koronát adott karácsonyi ajándékképpen egy, a haretéren elesett mezőtúri illetőségű hős hátramaradott családjának, ha legalább három gyermeke maradt. A magát megnevezni nem kívánó atyámfianak 1 és fél évig haretéren levő fia hazajött a karácsonyi ünnepekre, s ez indította arra, hogy örömeiben egy árva család is részt vegyen. Minden szónál szebben beszél a cselekedet.

— **Lelkészválasztás más kerületekben.** A rákosligeti egyház *Papp Ákos* óbudai segédlelkészt, az alsó-

vadász gyülekezet *Makay Kálmán* kassai javítóintézeti lelkész, a debreczeni főiskola volt kitűnő képzettségű, tehetséges theologiai hallgatóját választotta lelkészül. Öszintén gratulálunk.

— **Vallásos délután Konyáron.** Szabó Lajos, a konyáriak általános kedvelt, a belmisszió minden ágában szép eredményeket felmutató segédlelkésze 1915 december hó 12-én szép erkölcsi és anyagi sikert hozó vallásos délutánt rendezett. A himnusz elénekzése után megnyitván az összejövetelt a Máté 2. 1—2 verseihez fűzött alkalmi beszéddel, szavalatok, énekszámok, kitűnő alakítással előadott jelenetek kerültek színre. változatosságot kölcsönözve a tartalmas műsornak. A közönség nemcsak nemes szórakozást talált e délutánon, hanem lelkileg is felüdült és szíve megkönnyebbült.

— **A Katona-Otthon karácsonya.** A Katona-Otthon a karácsonyi ünnepek alatt Földes, Hajduböszörmény, Hajdubárház ajándékaiból gazdagon megvendégelte a katonákat. Délután pedig előadták az aktualizált pásztorjátékot, amely hatásosan érvényesült.

— **A Kálvinszövetség** folyó hó 18—22. napjain konferenciát tart. Főtárgyal a lelkészek háború utáni teendőinek megbeszélését tűzték ki.

— **Fillérekből millió.** A hadisegélybélyegek eladásából, amely a háborúban elesettek özvegyeinek és árváinak juttat két-két fillért, az elmúlt év októberétől 1915 július végeig több mint egy millió korona folyt be a hazafias szent célra.

— **Tökesegegy-kölcsönök egyházkerületünkben.** Az 1915. évi 126. számú konventi határozatban engedélyezett tökekamatsegélyekből a 127. számú határozathoz képest az alábbi egyházak segélyét utalványozta a közalap végrehajtó bizottsága. ú. m.: 1. Adorján 3000 K, 2. Ajak 5000 K, 3. Asztély 3000 K, 4. Avasszékfalva 4000 K, 5. Avasszékfalva 4000 K, 6. Ágya 6000 K, 7. Árpád 8000 K, 8. Balazsér 6000 K, 9. Belényes 5000 K, 10. Beregdaróc 2000 K, 11. Berettyószéplak 6000 K, 12. Besenyőd 8000 K, 13. Bekéssámszon 2000 K, 14. Bucsatelep 10.000 K, 15. Bunyaszékszárd 2000 K, 16. Csaholcz 5000 K, 17. Csermő 1000 K, 18. Duna-szentilona 2000 K, 19. Érdengeleg 4000 K, 20. Ér-olaszi 4000 K, 21. Fábiánháza 4000 K, 22. Felsőderna 10.000 K, 23. Felsőjózsa 4000 K, 24. Fegyvernek 2000 K, 25. Gáborján 6000 K, 26. Géres 5000 K, 27. Hajduböszörmény 16.000 K, 28. Hajduszoboszló 12.000 K, 29. Halmi 6000 K, 30. Hegyközkovácsi 8000 K, 31. Hegyközpályi 10.000 K, 32. Hete 3000 K, 33. Iriny 6000 K, 34. Kaba 12.000 K, 35. Kaplony 3000 K, 36. Karánsebes 28.000 K, 37. Kékese 6000 K, 38. Kisnamény 8000 K, 39. Kisszekerés 5000 K, 40. Klopódia 4000 K, 41. Kömörő 4000 K, 42. Körösszegapáti 12.000 K, 43. Krasznaszentmiklós 4000 K, 44. Makkosjánosi 2000 K, 45. Micske 6000 K, 46. Misztótfalu 2000 K, 47. Mónuspetri 5000 K, 48. Nagykakucs 8000 K, 49.

Nagylak 28.000 K, 50. Nagyszántó 4000 K, 51. Nagyszentmiklós 28.000 K, 52. Nagyszöllős 3000 K, 53. Nemesborzova 6000 K, 54. Nevetlenfalva 3000 K, 55. Nyírbátor 8000 K, 56. Nyírbogdány 8000 K, 57. Nyírbócsa 2000 K, 58. Nyírkarász 8000 K, 59. Nyírparasznya 4000 K, 60. Olesvaapáti 5000 K, 61. Ottomány 6000 K, 62. Penyige 8000 K, 63. Petneháza 12.000 K, 64. Poklostelek 2000 K, 65. Polgár 8000 K, 66. Radnappalva 16.000 K, 67. Rozsály 3000 K, 68. Sárköz 8000 K, 69. Szabolcsveresmart 5000 K, 70. Szamosdara 10.000 K, 71. Szamoskrassó 4000 K, 72. Szamostatárfalva 6000 K, 73. Szatmárcseke 5000 K, 74. Szeged 10.000 K, 75. Szentjobb 5000 K, 76. Szinte 2000 K, 77. Téglás 12.000 K, 78. Tiszacsécsé 6000 K, 79. Tiszaszéplak 4000 K, 80. Tiszánagyfalva 2000 K, 81. Tiszarád 14.000 K, 82. Tiszaroff 10.000 K, 83. Tiszaszöllős 10.000 K, 84. Tunyog 5000 K, 85. Váradles 3000 K, 86. Versecz 10.000 K, 87. Vetés 6000 K, 88. Zsarolyán 5000 K. — Ezeket a segélyeket kevés kivétellel már szét is küldte az egyházkerületi pénztári hivatal, csak azok várnak még szétosztásra, amelyekre vonatkozólag felfüggesztő intézkedés történt és amelyeknek hová történő kifizetése iránt egyházhatósági rendelkezés még nem érkezett a pénztárhoz.

Szerkesztői üzenetek.

Budapest. Teljesen megértjük és méltányoljuk okait s rúg önzés volna tőlünk, ha bármily becses szívességet azon az áron fogadnánk el, hogy abból a szívességtévőnek bármily csekély kellemetlen érzése támadjon. Reméljük azonban, hogy nem sok idő múlva minden aggodalom nélkül engedni láttatni becses nevét lapunk hátsólapjain.

P. F. Berekböszörmény. Ne tessék rossz néven venni, de cikkét nem közöljük. Bírói útra terelt ügyet hirlapilag tárgyalni akkor sem célszerű, ha nem volna személyes vonatkozása. Ha az ügy bírói úton befejezést nyer, tárgyilagos hangú megjegyzéseknek szívesen helyet adunk.

K. F. Budapest. A debreczeni jogakadémia volt tudós tanárának, kétszeresen is kedves elődünknek, ez úton is hálás köszönet a meleg üdvözlétért.

— **Tartalom:** K. B., Az összehajtott levél. — Olvasóinkhoz. — Tárcá: Krüszelyi Erzsébet, 1915 végén. — Kiss F., Sebesült katonák karácsony estéjén. — Egyház: Varga J., Adatok a kongruás lelkészek drágasági pótlékához. — Iskola: A német nyelv behatóbb tanítása. — Helyesírás. — Közélet: Boldog újévet! — Külföld. — Halottaink: Consolator, Pro patria. — Irodalmi szemle. — Különlék. — Szerkesztői üzenetek. — Melléklet: Hivatalos értesítő 1. szám.

HIVATALOS ÉRTESÍTŐ.

6107—1915. sz.

Püspöki körlevél.

Egyházkerületünk 1915 november 24—26. napjain tartott közgyűlése 554. számú határozattal kimondta, hogy a püspöki, elnökségi s központi hirdetések és körlevelek nyomtatásban küldésének meg az illetékes hivatalokhoz és pedig a Debreczeni Protestáns Lap mellékleteként kiadandó hivatalos értesítőben. Ennek folytán kötelezte a kebelbeli egyházakat, egyházmegyéket s közép- és hasonló fokú iskolákat, hogy a Debreczeni Protestáns Lapra 1916 január 1-től költségvetésük terhére előfizessenek, hogy minden egyházi és iskolai hirdetést az egyházkerületi elnökség által a társasággal együtt megállapítandó árszabás mellett e lapban közöljenek és hogy a lap számaikat összegyűjtve a parochiális, illetőleg testületi könyvtárban őrizték meg.

Amidőn egyházkerületi közgyűlésünk eme határozatában foglaltak teljesítésére felhívom, egyszersmind közlöm, hogy a Debreczeni Protestáns Lapnak az egyházkerületi közgyűlés elé bejelentett előfizetési ára 1916 január 1-től kezdve

egész évre 14 kor.
fél évre 7 "

A hirdetési árszabást pedig a közgyűlési határozatban nyert felhatalmazás alapján így állapítottuk meg:

egy egész hasábot (féloldalt) elfoglaló hirdetés
egyszeri közzététele . . 24 kor.
félhasábot elfoglaló . . 12 "
negyed hasábra terjedő . 6 "

Ha a hirdetés terjedelme egy negyed hasábot sem foglal el, vagy a fent megjelölt terület egysége terjedelmét egy negyedhasábnál kisebb területtel haladja meg, a negyedhasábot ki nem tevő terület a nyomtatott sorok terjedelme szerint számíttatik, úgy, hogy minden nyomtatott sornyi területért 50 fillért kell fizetni.

Debreczen, 1915 december 14.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől.

5883—1915. sz.

Nagytiszeletű Esperes Úr!

Tiszántúli református egyházkerületünk 515—1915. sz. határozatával elrendelte, hogy egyházkerületünk kisterjedelmű olesó névtára minden évben kiadandó és február hó 1-ső napjára elkészítendő, a névtár adatainak összegyűjtésével, feldolgozásával és kiadásával a püspöki titkárt bízván meg.

Hogy ezen rendelkezésnek az új püspöki titkár megfelelni képes legyen és 1916 febr. 1-re a névtár elkészíthető és szétküldhető legyen, felkérem Nagytiszeletű Esperes Urat, hogy 1915 december hó 31-iki állapotoknak mindenben megfelelőleg méltóztassék összeállítani a névtári adatokat betűrendben és pontosan, minden anyaegyház után leányegyházát, fiókegyházát felvéve, az *anyaegyház* nevét *nagybetűvel*, a leány- és fiókegyházak nevét kisebb betűvel a levélnek mindég csak az első oldalára írva — hogy egyenesen a nyomdába legyen adható — a következő kérdésekre pontosan megfelelvén:

1. Anyaegyház Lelkek száma?
2. Lelkipásztor, segédlelkész?
3. Tanítók?
4. Kántor?
5. Ha kongruás, mennyi a kongruája?
6. Mennyi az adósegélye?

Az ilyenmódon összeállított adat-kimutatást mint legutolsó határidőig 1916 január hó 8-ig méltóztassék hivatalomhoz a biztonság kedvéért és minden félreértések kikerüléséért ajánlottan beküldeni.

A pontos és kifogástalan munkát kérve, várva, Istentől boldogabb új esztendőt kívánva,
Debreczen, 1915 december hó 27-én.
Atyafiságos szeretettel vagyok:

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Ezen körlevél tartalmára felhívjuk a lelkészek *figyelmét, hogy az abban foglalt kérdésekre* — tekintve az idő rövidegét — feleletüket minél előbb — minden további felhívás várása nélkül — juttassák az illetékes esperesi hivatalhoz.

6272. sz.

Pályázat.

a bihari református egyházmegyében fekvő *köröskisjenői* lelkészi állásra, amelynek díjlevele a következő: „1. Minden pár fizet készpénzben 46 fillért, egy véka búzát, egy véka csős tengerit

és must-váltás címén 24 fillért. A párok száma 103 körül. 2. Minden gazda, akinek földje 3 fordulóban van, szénaváltás címén 4 kor.-át fizet (ilyen van 24), akinek földje két fordulóban van, 3 kor.-át fizet (ilyen van 8), akinek földje egy fordulóban van, 2 koronát fizet (ilyen van 48), akiknek földjük nincsen, 16 fillért fizetnek. 3. Minden szekeres ember faváltásért 2 koronát (ilyen van 42) fizet, azok, akiknek szekerek nincsen, 16 fillért fizetnek. 4. Van egy tagban 40 hold föld 1200 □-övel számítva, ebből az egyház ösztivetés alá 2 holdat, tavaszvetés alá 1 holdat megszántat, a lelkész által adott maggal elvett és elboronált; a letakarást 6 kor.-ért megváltották, a termést az egyház 3 holdról behordatja. 5. Erdő-

és legelő illetőség 8—8 hold. 6. Örlés elegendő. 7. Stóla. 8. Kongrua 742 K 32 f. Az egyház-község adócsökkentési segítyt élvezvén, a természetbeni járandóságok az egyházkerületben fennálló gyakorlat szerint megváltás tárgyát képezik öt éves ciklusonként. A javadalmi föld adóját 5 hold kivételével a lelkész fizeti. A pályázni kívánók kérvényüket lelkészi oklevéllel és a saját esperesök által a pályázati hirdetés közzlése után láttamozott szolgálati bizonyítvánnyal az 1916. évi január hó 17. napjáig bezárólag Sulyok István espereshez, Nagyvárad (posta helyben) adják be.
Kelt Debreczen, 1915. évi december hó 27.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

GEBAUER KÁROLY ÉS TÁRSA

ELSŐ DEBRECENI TEMETKEZÉSI INTÉZET. — (KOSSUTH-UTCA 2-IK SZÁM.)

Debrecen sz. kir. város legrégibb temetkezési vállalata. Alapított 1868. évben.

Elvállal temetések rendezését Debreczenben, valamint az ország bármely részében, a legmagasabb kivánalmaknak megfelelő kivitelben.

Kegyeletteljes pontossággal végez exhumálást, hulla szállítást minden országból vagy a harc-tér bármely részéből, előre megállapított legszolidabb árak mellett.

Állandó gyári raktár:

Minden kivitelű érc, fa, selyem, bársony, bronzirozott és fényezett koporsókból, dús választék művirág és ércz koszorúkból.

Sürgőnycím: Gebauer temetkezési intézet Debreczen.

Telefon: nappal 103-ik szám, éjjel 60 szám.

Temetések megrendelése éjjel is elfogadtatik.

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadsereg szállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.

GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. oooo

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

BÉSZLER és DÁVID vaskereskedése

DEBRECZEN, Piac-utca (Kossuth-szoborral szemben.)

Nagy raktárt tartunk mindenféle vasárúkból, u. m. Rúdvas, Lemez, Sodrony, Tengely, Kályhák, Tűzhelyek. Továbbá háztartási és konyhaberendezési tárgyakban. Igen nagy választékú raktár van épület és bútor vasalásokban Horganyozott Mosóüstök (rézüstök helyett), Üstházak, Jégszekrények, Mosógépek stb. a legolcsóbb napi árak mellett beszerezhetők.

ORGONA !!

Nagyváradon, fő-utca 51/15.

UJ ORGONÁKAT

készíték a legujabb pneumatikus csőrendszer szerint, golós-ládával. Biztos működéséért még a legnedvesebb templomban is kezeskedem.

ORGONÁIM az elképzelhető könnyedségű játszás-móddal birnak és mindamellett az egyes sipok a leggyorsabb játszás mellett is precízen azonnal megszólalnak.

Elvállalok továbbá

régi orgonákat átalakítás, javítás és hangolás a legjutányosabb árban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

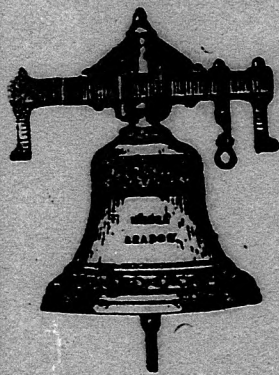
Alapított 1840.

Alapított 1840.

Hönig Frigyes

gőzüzemre berendezett harang és
órcöntődéje, szivattyugyár

ARAD, RÁKOCZI-UTCA 11—28. SZÁM.

Ajánlja cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben egy azon hang előállításánál 3—46% súly és ármegetakarítás éretik el. Kitűnő jó hang és tartóságaért több évi jótállás. Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Forgatható és igen könnyen lódítható vas harang felszerelések, melyekkel egy ember több harangot huzhat és tűzmentes vas-álványokkal. Régi harangoknak vas-szerelésre ala kítását, avagy azoknak csekély fölülfizetés mellett új harangokkal való felszerelését.

Képes árlapok és költségvetések kívánatra
ingyen és bérmentve küldetnek.

1890-ben a legnagyobb állami éremmel kitüntetve.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és vasharanglábgyár

Temesvár, Gyárváros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthoz előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmánya új modern átlyukasztott

harangjait

melyek felső részükön a hegedűtűhöz hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb han-

guak, mint régi modorok. Ily szerkezettű 327 kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá fogatható vertvas-koronákkal, régi harangok lyekkel való újra szerelését és vertvas-harang állványokat. Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak — Az 1896 orsz. kiállításán millenniumi nagy-éremmel kitüntetve.

Dávidházy Kálmán

könyvkötészet és dobozgyár r.-i.

Debreczen, Fűvészkert-utca 9. sz.

Készít mindennemű könyvkötészeti munkát.

Egyházak részére hivatalos könyveket,

Aranykönyveket.

Lelkészek részére Egyházi műveket,

Imakönyveket.

Kézirat tartó táblákat raktáron tart.

Jubileumi emléktárgyakat, Albumokat,

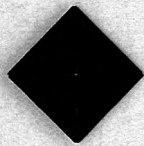
Díszpolgári okleveleket stb., stb.

Alföldi Takarékpénztár

DEBRECZEN, Piac-utca 16. sz.

Alaptőke 2.400,000 korona; tartalékok 1.600,000 korona; betétállomány 11.000,000 korona. ++++++

Érdekközösségben:
a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal.

Üzletágai: Tartalékbetétek, Csekkszámok, Váltóleszámitolás, Törlesztéses és jelzálog kölcsönök, Értékpapírok vétele és eladása, Tőzsdei megbízások, hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. — **Saját árúraktár.**

∴ Idegen pénznemek vétele és eladása. ∴
Safe deposit (magán letétpénztár)
Külföldi átutalások hadifoglyok részére.

Affiliált intézet: Kabai Takarékpénztár r.-t. Nádudvari Takarékpénztár r.-t. és Hajdúnánási Gazdasági Bank részvény-társaság.

≡ **Fiókintézet: VÁMOSPÉRCSEN.** ≡